

brže g. dopisnik sam zna, ker tukaj ne vemo čisto nič o tem. Naznanim tudi g. dopisniku, da je ži dovkinja 7. septembra t. l. po kratki bolezni v Bogu zaspala, zakrament sv. krsta prejemši.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Pretečeni teden so se raznesli iznemirovalni glasovi, ki naznanjajo svetu, da baje mnogi na naše ministre pritiskajo, naj bi se Avstrija zvezala v Angleži, Francozi in Turki ter boj začela zoper Ruse, Prajze in Italijane; zopet drugi pa povdarjajo zvezo z Rusijo, da se turškemu trinoštvu še to leto konec stori; težko je sedaj reči, katero se bo zgodilo, bržčas letos nobeno; a drugače utegne biti drugo leto. — Državni poslanci so 4 tedne razpravljali o novi prihodninski dači in davkeplačilce stali vsaki den 352 × 10 fl. = 3520 fl. torej skup že 98.560 fl. Vsaki poslanec dobi namreč 10 fl. na den, toda postave niso dognali in najvažniše paragrafe dali odbornikom v novo pretresovanje. Sedaj se mislijo razgovarjati o novi zganjarijski postavi. — Baron Lichtenfels, ud gosposke zbornice, je umrl. Rajni je bil hud birokrat in trd nasprotnik sv. Cerkve; ko so se obravnavale nove cerkvene postave, je tako goreče govoril zoper sv. Cerkvo, da je omedlel; sedaj ga je že Bog sodil. — Na cesarskem dvoru dunajskem je domač tat iz pisarnice svitlega cesarja ukradel 60.000 fl. — Občni zbor učiteljev je v Lincu zboroval in sklenil prositi, naj čudodelna šiba zopet pride v šolo kot najboljši strah za ničvredne paglavce; štajerski učitelji zborujoči v Gradcu še se pa šibe bojijo huje, kakor parkeljna; vendar sila kola lomi in šiba bo gotova tudi na Štajerskem zopet zapela, prej ali selej! — Na Tirolskem so kat. pol. društva začela zopet ugovarjati zoper naseljevanje prusačkih lutrocev. — V Celoven so zborovali avstrijskih lutrocev pridigarji ter se izrekli za uvedenje civilnega zakona, čemur se ne čudimo; vsaj vemo, kako je nekđaj Luter hesenskemu vojvodi dovolil 2 ženi ob enem; znano nam je, da lutroci ne marajo za nerazvezljivost zakona. — Čeravno so naše dače silno napete, vendar ne znašajo toliko, da bi pokrile vse državne stroške; kajti drugo leto bo zopet zmanjkalo denarjev in bo treba zopet na posodo vzeti 100 milijonov. Kakor naši liberalni Nemci, tako gospodarijo tudi liberalni Magjari. Letos morajo plačati 56 milijonov starega dolga; v ta namen jemljejo sedaj 80 milijonov na posodo proti 6% obrestim, ki se bodo morale v zlatu plačevati. Ogerskim davkeplačilcem se bo torej samo zavolj novih obresti naložilo 1.440.000 fl. več davka. Magjarske turkoljube, med njimi več bivših generalov in oficirjev, so začeli v Erdelskem zapirati, ker so orožje nabirali in Turkom hotli iti na pomoč. Svitli cesar so se podali v Gödelo na Ogerskem. — V Dalmaciji je bilo veliko ve-

selje; 4. oktobra so začeli po dalmatinski železnici do Spljeta prvič voziti.

Vnanje države. Ruski car je na Turškem zbolel, toda vrtni se ni hotel domov, ampak je ostal pri vojaki. Ruskih 55 železniških družeb je sklenilo, da vsaka priredi na lastne stroške poseben vlak za ranjence; iz Essena na Nemškem dobi Rusija 300 novih Kruppovih kanonov. Nemški cesar se je začel hudo groziti turškemu sultanu zarad zverinskih grozovitostij, katere Turki uganjajo nad kristijani. Socijalisti postajajo čedalje bolj močni na Nemškem in urijo nemaniče in siromake za boritvo zoper liberalne in judovske bogataše; v Saksonschem so pri volitvah zmagali in tudi pri vojaki. Štejejo mnogo privržencev; če se njihovemu rogovilstvu brž močan jez ne naredi, čakala bo Nemčija strahovito revolucijo. Jednaka bo na Francoskem, če 14. okt. pri volitvah propadejo konservativni prijatelji Mak-Mahonovi; ob enem žuga na Francoskem hudo preganjanje sv. katoliške Cerkve. Da to ni prazen strah, nam potrjujejo pastirski listi skoro vseh francoskih škofov, kateri verne k molitvi opominjajo in k srčni udeležbi, da bodo volitve imele srečen izid. — Prajzi podpirajo na Francoskem republikance in ščujejo tudi Italijane zoper Francoze. Italijanskega kralja sin Amadeo hoče baje mešnik postati; mnogi mislijo, da nima čistega namena, ampak da hoče papež postati in pravice sv. Cerkve izdati. — Angleži so mnogo starih generalov odstavili in namesto njih novih imenovali; tudi si prizadevlejo črnogorskega kneza pregovoriti, naj naredi z Turkom mir ter podrži vse do sedaj vzete dežele. Črnogorci bodo ruskej zvezi ostali zvesti, ker niso taki bedaki, da bi Angležu ali Turku verovali. — Greški kralj se je podal k vojni na turško mejo; iz Avstrije se mu je doposlalo kupljenih 2.200.000 patron, in 36.000 pušek iz Wernldove puškarne v Šteierju. — Srbija je že 4. okt. odposlala 3 generale proti turškej meji, Nikoliča v Čacak, Alimpiča v Valjevo, Horvatoviča v Negotin. V Belgrad je došlo 50.000 chasepot-pušek (francoskih), iz Rusije pa mnogo zlata. Govori se tudi, da je zveza srbsko-ruska in rumunska že sklenjena; 8. okt. je začelo 7 brigad marsirati na mejo. Miriditi v Albaniji so večidel katoliške vere in precej potrpežljivi podložniki sultanovi, vendar silne krutosti turške jih silijo v očiten upor tem bolj, ker se že mohamedanski prebivalci puntajo; 200.000 mohamedanskih Mutalijev in Nazarijev se je vzdignilo zoper turške uradnike in paše v Libanonu blizu svete dežele.

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

Naši pahnjeni turkoljubi so že širokoustno kričali, kako bodo Rusi sedaj kmalu iz Bolgarije vrženi črez Donave nazaj ter da bodo morali sklenoti mir. Sama laž. Rusi sicer niso še sijajno zmagali, to je res; ali do sedaj se Turki nikder niso spustili v redno bitko, ampak so se samo za

šance in trdnjave skrivali in ruske napade odbijali. Vkljub temu pa imajo Rusi sijajnih uspehov: turško brodogve so iz Donave pobrisali, Nikopolje, Sistov in Trnovo vzeli, 6000 Turkov vjeli, Šipkino sotesko skozi Balkan zaseli, glavno turško vojsko pod Mehemed-pašem pred Bjelo ustavili in zbili nazaj, Osman-pašo pa v Plevni zajeli ter ga trdno držijo oklenjenega od 3 strani. Rus se ne boji mraza, pač pa bo bolgarska zima egipčanske, arabske in sirijske regimete Turkov, ki so toplemu solncu navajeni, hudo stiskala, že sedaj jih močno pobira grdobna griža. Dva oficirja turška sta zbegnola v Srbijo ter povedala, da je Osman-paša v Plevni zgubil 17.000 mož, v mestu mu leži 10.000 ranjenih, v Orhaniji 7000, v Sofiji 4000, v Vidinu 3000 in v Nišu 3000. Iz tega je razvidno, da so turške zgube strahovite. Okoli Plevne je ruski general začel delati šance, 6000 motik se giblje vsaki den od jutra do večera, vkljub slabemu vremenu; tudi je že ondi za prst debel sneg zemljo pokrnil. Rusi in Rumuni bodo Plevno tako obkolili, da bo Osman-paša vsled pomanjkanja živeža moral udati se. Da se mu dovažanje živeža zabrani, je general Gurko dobil povelje vseh konjenikov okoli Plevne ter z Skoboljevem, ki ima 1 divizijo pešcev, 3 brigade lovecev, 6 baterij in 16 regimentov konjenikov, stezo proti Sofiji začel zapirati; 5. okt. je zaplenil 1000 volov, ki so bili Turkom v Plevni namenjeni; tudi je več mostov in turški telegraf dal razdrėti. Namesto starega Nepokojšičkega je postal načelnik generalnemu štabu prebrisan knez Imertinski, tisti, ki je pri Lovacu slavno zmagal; 9. okt. je šel zadnji oddelek ruske garde skozi Bukarešt in bode okoli 15. okt. vsa garda na bojišču; ob enem je car pozval še eden vojni oddelek pod orožje. Pravijo, da je v zadnjih 6 tednih 100.000 Rusov prišlo v Bolgarijo. Blizu Silistrije skušajo Turki črez Donavo vdreti, da bi zamogli po Rumškem požigati in ropati, toda Rusov je že vse polno v Kalarašu, da jim to zabranijo. Ruščuk so krogle tako zdelale, da ste $\frac{2}{3}$ hiš podreni. Rumuni so svojo vojsko pred Plevno pomnožili do 35.000 mož; 1. okt. so Turki hotli iz Plevne vdreti, toda ruski in rumunski konjeniki so jih zapodili nazaj v mesto stradat; 2. okt. so ruski granati v Plevni Turkom užgali velik stolp, ki je bil poln smodnika ter se je ves raznesel. V Šipko so Rusi dobili železne hiše in peči, da bodo zamogli v snegu strpeti. V Armeniji pred Karsom bili so 1. 2. 3. in 4. oktobra krvavi boji, toda brez uspeha. Muktar-paša je namreč močno zašancan na skalnih višinah od Karsa do ruske meje, kder je okoli hriba v Karajalu ruski tabor; 2. okt. rano je veliki knez Mihael začel boj, njegovi Rusi so hrabro zgrabili Turke ter jim vzeli močno zašancani hrib Veliki-Jagni, 2 uri od Karsa; več turških bataljonov je bilo uničenih in 200 Turkov vjetih. Drugi tretji in četrti den je skušal Muktar-paša Ruse pregnati, se mu pa ni posrečilo, ter je zgubil 6000 mož. Peti den je bilo vse mirno in Rusi videvši

da hriba Veliki-Jagni ne morejo lahko braniti zaradi pomanjkanja vode, so se umaknili sami radi v svoj tabor. V 4 dnevnem boju je palo mnogo oficirjev in 2500 vojakov. Turški sultan z svojimi generali ni prav zadovoljen. Mehemed-pašo (rodom Nemca), ki je blizu Bjele tepen bil, je odstavil in ga poslal proti Črnogorcem; tudi Ejub-paša je odstavljen; glavni turški poveljnik je postal Sulejman-paša, tisti trdoglavec, ki je v Črnogori in v Šipkini soteski okoli 30.000 ljudi zgubil. Proti Srbiji se zbira turška divjad v Nišu, Koršumlji in nasproti Zaječaru. Črnogorci prežijo na Turke blizu Kolašina in Trebinja ter nameravajo mahnuti v Zubce v kotorskih bokah. Jihov knez Nikola se je iz Cetinja preselil v dobljeni Nikšič, katerega je te dni zapustila zadnja turška rodbina z 60 babami. Da bi le brž vsa turška gnjiljad zapustila Evropo!

Za poduk in kratek čas.

Odrtija pa krščanska vera.

II. Celih 700 let je sv. Cerkev krščanski svet srečno branila in varovala pred odrtijo in njenimi nesrečnimi nasledki. Ko so pa v 16. stoletju našli pot v Ameriko in okoli Afrike v bogato Indijo, raztegnila se je svetovna kupčija in ž njo vred veljava denarja neizmerno. Začeli so z denarjem barantati in tako smo polagoma zabredli v oderuštvo, kakoršno je nekdanj le pri paganskih Rimljanih razsajalo. Ves upor in svarjenje od strani sv. Cerkve bilo je zastoj. Še ni veliko črez 100 let minolo, kar je Benedikt XIV. kot odrtijo proglasil prejete obresti od kapitala, kateri se ima posojilcu zopet vrneti, tudi v tem slučaju, če je dolžnik bil bogat mož in je z izposojenimi denarji več procentov pridobil, kakor jih je moral za obresti dati. Cerkevna zapoved zastran odrtije zgubljal je čedalje več praktične veljave, zlasti potem, ko so njo nekateri učenjaki začeli zagovarjati. Izumili so 4 razloge, s katerimi so prejemanje obresti opravičevali: lastna škoda (damnum emergens), zguba dobička (lucrum cessans), bojazen za kapital (periculum sortis), pogojena kazen, če se kapital ne vrne ob pravem času (poena conventionalis). Toda navedeni razlogi odrtije ne opravičujejo, ostre cerkvene zapovedi nikakor ne pobijajo, ampak prejemanje obresti le izgovarjajo včasih, kakoršni so den denešnji. To je tudi sedaj sv. Cerkev pripustila ter ne tirja od vernikov strogega izpolnjevanja njene zapovedi zoper odrtijo od pike do pike; ker v dobi, v kateri je vse v oderuštvo zakopano, se drugače ravnati ne more. Sv. Cerkev je prisiljena z ljudmi potrpeti in čakati boljših časov; ona sedaj posnema Zveličarja, ki je s svojimi učenci tudi potrpljenje imel rekoč: „še veliko vam imam povedati: ali sedaj ne morete nositi“. Sv. Cerkev je prisiljena zaradi izrednih sedanjih denarstvenskih in kupčijskih razmer zopet tako postopati, kakor